

Boodschap voor 2023

Innerlijk leven en solidariteit

Hoe kunnen we de bron vinden van universele verbondenheid als broeders en zusters - niet alleen met elkaar maar met de schepping als geheel? In de loop der tijd zijn de diverse spirituele tradities in onze mensengeschiedenis met andere antwoorden op deze vraag gekomen.

Voor christenen vraagt deze tijd om een beter begrip van hun geloof. Niet om zichzelf op de borst te slaan of te pretenderen dat ze overal het antwoord op hebben, maar om zo samen met iedereen die niet passief wil afwachten maar de handen ineen wil slaan, naar wegen te zoeken als het gaat om de grote vragen waarvoor we in deze tijd gesteld staan. In deze boodschap voor 2023 willen we wegen zoeken om het christelijk leven in onze tijd te vernieuwen.

"Bidden en onder mensen het goede doen." In de verschrikkelijke jaren van de Tweede Wereldoorlog was dat de intuïtie van theoloog en predikant Dietrich Bonhoeffer¹. In gevangenschap

dacht hij na over wat de essentie van het christelijk leven is. Te midden van de tragedie van de oorlog kwam hij in verzet. Juist in de duisternis van zijn tijd was het voor hem duidelijk:

Ons christenzijn zal in deze tijd bestaan uit slechts twee elementen: bidden en onder de mensen het goede doen. Elk denken en praten en organiseren van christenen moet herboren worden uit dat bidden en dat doen².

Hoe kunnen we deze intuïtie vertalen naar het leven van vandaag? Iedereen moet daarop zijn eigen antwoord vinden. In Taizé zouden we zeggen: door het verdiepen van ons innerlijk leven én onze solidariteit met anderen. Met andere woorden: ons gebedsleven voeden en onze vriendschappen verruimen.

Dietrich Bonhoeffer kan ons helpen om de tekenen van Gods aanwezigheid in ons leven te ontdekken. Hij was zich zeer bewust van het absolute kwaad in zijn tijd, en toch stelde een innerlijke geestkracht hem in staat om, zoals zo vele anderen in de geschiedenis maar ook nu nog, in een situatie van extreem geweld te kiezen voor hoop en voor vertrouwen in God, zonder ooit de hoop in de mensheid te verliezen.

Ook in onze tijd kunnen wij op onze beurt kiezen voor vertrouwen. We kunnen ervoor kiezen om, middenin de wereld waarin we leven, een licht te zien dat van elders komt. Zelfs als we het moeilijk hebben, zelfs als God ons roepen niet lijkt te antwoorden, gaat dat licht al op als de morgenster in ons hart (2 Petrus 1:19).

f. Abis

1. Vanwege zijn verzet tegen Hitler en zijn betrokkenheid bij de Bekennende Kirche werd Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) in 1943 gevangen gezet. Hij werd in 1945 geëxecuteerd. Zijn geschriften, en dan vooral zijn brieven en beschouwingen die hij in de gevangenis schreef, zijn na de oorlog zeer invloedrijk geweest, en zijn dat tot op de dag van vandaag.

2. "Gedachten voor de doop van D.W.R. Bethge" (mei 1944) in *Verzet en overgave*, p. 295.

Kiezen voor vertrouwen

Wat kan in onze huidige tijd, waarin de jongere generatie (maar heus niet alleen zij) zich terneergedrukt voelt onder een zware last, ons perspectief veranderen en onze creativiteit wakker maken? Zeker, er is reden genoeg om diep verontrust te zijn, er is sprake van omstandigheden die een grote impact kunnen hebben op de manier waarop we naar de wereld om ons heen en naar onszelf kijken. Voor sommigen is dat zelfs aanleiding om zich af te vragen of God wel bestaat en of Hij wel aanwezig is in deze wereld.

Het is heel begrijpelijk dat we ons zorgen maken. En in bepaalde gevallen kan dit zelfs zinvol zijn: hierdoor krijgen we een beter oog voor wat ons bedreigt en leren we niet naïef te zijn. Aan de andere kant kan dit kan leiden tot fatalisme, cynisme of angst, waardoor de kans bestaat dat we in een negatieve spiraal terechtkomen.

Om een dergelijke impasse te vermijden, vormt het evangelie een richtingwijzer door te wijzen op Christus, die ons voorgaat. Zijn leven lang heeft Christus zowel vreugde als zorgen gekend. Hij had te maken met een groeiende vijandigheid, die uiteindelijk leidde tot zijn extreem gewelddadige dood aan het kruis. Maar de dood had niet het laatste woord, want God heeft hem opgewekt uit de doden en hij leeft nu voor altijd. Dat is het wonderbaarlijke nieuws van het evangelie. De eerste getuigen nodigen ons uit om de stap te wagen om te vertrouwen op deze boodschap.

Ook nu nog loopt Christus op met elk mens in zijn of haar leven, zodat iedereen de onvoorwaardelijke liefde van God leert kennen. Door de Heilige Geest, de adem van God, maakt hij het ons mogelijk om ergens voor te staan. En hij verleent aan een ieder van ons een fundamentele menselijke waardigheid.

We zouden ons niet alleen moeten laten leiden door wat van buitenaf op ons afkomt, maar we mogen ook dat innerlijke licht verwelkomen - dat vertrouwen dat 'geloof' wordt genoemd.

Vernieuwd worden door het gebed

Ons leven, andere mensen en de wereld op een nieuwe manier bezien, vraagt om een persoonlijke weg. Dit gebeurt diep van binnen, wanneer we in ons bestaan Gods zachte en vriendelijke aanwezigheid verwelkomen. Het gaat om een innerlijke ommekeer, door het evangelie 'beking' genoemd. Door die ommekeer kunnen we Gods troost verwelkomen en steeds meer liefhebben.

We zijn allemaal uitgenodigd om een tijd en plaats te zoeken waar we innerlijke stilte kunnen vinden, waar ruimte is om te luisteren, en waar we gemeenschap met God kunnen ontdekken. Jezus nodigde zijn vrienden daartoe uit: "Maar als jullie bidden, trek je dan in je huis terug, sluit de deur en bid tot je Vader, die in het verborgene is."(Matteüs 6:6)

In onze tijd lijkt deze uitnodiging enigszins tegen de stroom in te gaan. We leven in een tijd waarin polarisatie troef lijkt en er sprake is van toenemende verdeeldheid in de samenleving, soms zelfs binnen kerkgemeenschappen en gezinnen. In deze context lijken lawaai en leugens het vaak te winnen van stille innerlijke ontwikkelingen, die tijd vergen.

Daarom is het gebed des te belangrijker: het is een bron van hoop, een weg naar sereniteit; het zorgt ervoor dat we de deuren van de dialoog open houden, zelfs met hen die er een andere mening op nahouden of een andere achtergrond hebben dan wij.

Samen met anderen op weg

Naast persoonlijk gebed zijn we nog tot iets anders geroepen: we zijn geroepen om met elkaar op weg te gaan, verbonden als broeders en zusters. En onderweg proberen we tekenen van deze verbondenheid te ontdekken. Innerlijk leven is nooit een geïsoleerde zoektocht: het is een weg die je samen met anderen gaat.

We kunnen al een eerste stap zetten door ons in te zetten voor de zichtbare eenheid tussen christenen! Absoluut niet met het doel om sterker te staan in een vijandige wereld, maar om de dynamiek van het evangelie ruim baan te geven. Om samen te kunnen bidden, hoeven niet te wachten tot alle theologische strijdpunten zijn opgelost.

Wanneer we elkaar ontmoeten als christenen van verschillende geloofsrichtingen, ervaren we soms dat bepaalde standpunten onverenigbaar lijken (en soms ook daadwerkelijk zijn), in ieder geval op conceptueel niveau. In plaats van dit te benadrukken kunnen we ook iets anders doen, namelijk samen bidden - iedere keer opnieuw. Een dergelijke praktische vorm van eenheid zorgt ervoor dat het volk van God gezamenlijk het geloof kan belijden.

Misschien kan hierdoor ook onze blik op de kerk veranderen, zodat we haar steeds meer gaan zien als een grote familie, die er, in de voetstappen van Christus, voor kiest om lief te hebben. Om een zuurdesem van vrede te zijn, is het belangrijk dat we de verdeeldheid onder christenen nú een halt toeroepen. Want anders blijven we op parallelle wegen die elkaar nooit en te nimmer zullen ontmoeten.

Dit streven naar zichtbare eenheid moet hand in hand gaan met de erkenning dat in onze kerken in het verleden kwaad is

geschied. Samen met een duidelijke inzet dat er veranderingen nodig zijn. Van veel mensen is het vertrouwen beschaamd. Dat geldt ook in Taizé; daar zijn we ons terdege van bewust. Vertrouwen is een kwetsbare realiteit, die iedere keer weer moet worden vernieuwd en opgebouwd. Dat kan alleen door te luisteren naar degenen die gewond zijn geraakt.³

Onze vriendschappen verruimen

Om bij te dragen aan het creëren van een wereldwijde familie wordt de Kerk uitgenodigd om een teken te zijn van Gods komende Koninkrijk en te ontdekken waartoe de Heilige Geest ons vandaag roept. Hieronder staan enkele voorbeelden van dingen waartoe wij nu geroepen zijn - dingen die we samen met anderen mogen verdiepen.

- Vandaag de dag is voor veel mensen een gevoel van 'beloning', oftewel ergens bij te horen, essentieel om te ontdekken wat hun identiteit is. Dit gevoel van ergens bij te horen hoeft echter niet te worden ontwikkeld door ons af te zetten tegen anderen, in strijd met anderen, maar dit kan ook gebeuren door middel van respect en ontmoeting. Laten we dus zoeken naar dat deel van de waarheid dat we mogen ontdekken in de ander - dit zal ons helpen groeien.
- Eén manier om dat onderlinge respect te oefenen is via de dialoog tussen gelovigen van verschillende religies. Pas wanneer we zelf geworteld zijn in onze eigen religieuze traditie is er in deze dialoog echte openheid mogelijk. Het is een beetje vergelijkbaar met een boom: pas wanneer deze diep geworteld is, kan deze

3. Zie over dit onderwerp de boodschap van broeder Alois "In de Kerk en in Taizé moet nog steeds alles in het werk worden gesteld om de waarheid boven tafel te krijgen", gepubliceerd ter gelegenheid van de Europese ontmoeting in Rostock. Zie hiervoor de site van Taizé (in Frans, Duits en Engels): https://www.taize.fr/en_article35011.html

wijd open takken ontwikkelen. Er is authentieke vriendschap mogelijk, zelfs als daarbij sprake is van een bepaald lijden als gevolg van het feit dat de ander onze diepste overtuigingen niet kan navolgen.

- Vandaag de dag zijn heel veel mensen er zich pijnlijk van bewust hoezeer racisme en allerlei vormen van discriminatie een stempel drukken op relaties tussen mensen en op samenlevingen over de hele wereld. Laten we samen op zoek gaan naar alles wat ons kan helpen om op een andere manier naar mensen te kijken, bijvoorbeeld door te luisteren naar degenen die huis en haard hebben moeten verlaten. Laten we het anders-zijn van anderen omarmen als kans om elke ontmoeting als een geschenk te ervaren.
- Luisteren we goed genoeg naar de roep van de aarde? Onze menselijke activiteiten en onze onverschilligheid brengen schade toe aan onze prachtige planeet, zoals de milieurampen en de toenemende extreme weersomstandigheden ons laten zien. Het is ontzettend belangrijk dat we ons in herinnering blijven roepen welke verantwoordelijkheid God aan de mens heeft toevertrouwd. Ja, er moeten politieke en economische beslissingen worden genomen, maar we kunnen nu allemaal al onze manier van leven vereenvoudigen en ons opnieuw leren verwonderen over de schoonheid van de schepping.
- In het licht van de oorlog die in Oekraïne en op zoveel andere plaatsen in de wereld woedt, vinden sommige mensen het moeilijk om te bidden. Ze hebben het gevoel dat God afwezig is of zwijgt in het aangezicht van het kwaad. En toch wekt het bidden voor vrede in ons een verantwoordelijkheidsgevoel en onze solidariteit met alle mensen die zoveel te lijden hebben onder de tragedie van oorlog. Daarbij gaat het er niet om dat we een gemakkelijke vrede vragen, met een overwinning tegen de agressor, maar om échte vrede. Een vrede die iets van ons vraagt. Een vrede, die - wil zij standhouden - ook rechtvaardigheid en waarheid inhoudt. Ja, bidden voor vrede is urgenter dan ooit.

Voor gelovigen kan het vertrouwen in God hoop geven. Hoop die krachtiger is dan de angst voor de toekomst. Dit is geen naïef vertrouwen, maar de overtuiging, diep in ons hart, dat God aan het werk is in de schepping en ons roept om ook op onze beurt onze verantwoordelijkheid op ons te nemen. Voor onszelf en voor de toekomstige generaties.

Wanneer vrede een onbereikbaar ideaal lijkt en geweld de mensenfamilie verscheurt, wanneer allerlei gevaren ons verontrusten, is het belangrijk dat we één ding nooit vergeten: zelfs als ons innerlijk leven heel arm lijkt, ontmoeten we de Opgestane Christus in onze solidariteit met onze naaste en vriendschappen die zich steeds verder verruimen. Christus verandert onze blik, hij zet ons in de ruimte en nodigt ons uit om nieuwe, onverwachte wegen te gaan. Zullen we hem verwelkomen?

Together

Er wordt een evenement voorbereid dat moet helpen de christelijke eenheid te doen groeien: "Together", een "samenkomst van het volk van God". Het zal plaatsvinden op 30 september 2023, in Rome en op andere plaatsen in de wereld. Voor meer informatie: www.together2023.net

Informatie over de ontmoetingen in Taizé, de speciale weken tijdens de zomer en de volgende Europese ontmoeting, die zal plaatsvinden in Ljubljana, Slovenië, van 28 december 2023 tot 1 januari 2024, is te vinden op de website van Taizé: <https://www.taize.fr/nl>